

Rosina studentus izglītot par plāģiātismu

Vita Dreijere,
Atis Rozentāls

VĒL PILNĪBĀ nenoplakušais skandāls filozofu vidē liecina, ka intelektuālā īpašuma aizsardzības jautājumi ir nepietiekami pārstāvēti Latvijas augstskolu piedāvātajās studiju programmās. Šādu uzskatu *Dienai* pauž Augstākās izglītības padomes (AIP) priekšsēdis Jānis Vētra, kurš norāda – AIP rekomendē augstskolām intelektuālā īpašuma aizsardzībai veltītus kursus iekļaut visās programmās un visos studentu līmeņos. Augstskolu pārstāvji šādu ierosmi sauc par vērtīgu, kaut gan var diskutēt, vai iekļaut studiju programmā atsevišķu kursu vai iztikt ar dažām lekcijām kāda cita kursa ietvaros.

Jau vēstīts, ka Latvijas Universitātē (LU) vērsusies tiesā, lai panāktu filozofijas profesora Riharda Kūļa atbrīvošanu. Konflikta saknes meklējamas dažu filozofijas studentu publiski paustajās aizdomās par to, ka filozofijas profesora veiktie Imanuela Kanta darbu

tulkojumi aizgūti no XX gadsimta 30. gadu filozofa Ata Rolava darbiem. LU Ētikas komisija norādīja, ka tulkojums tiešām neesot uzskatāms par oriģinālu, bet gan drīzāk par A. Rolava tulkojuma redakciju, tāpēc R. Kūlim tika izteikts nosodījums. R. Kūlis gan vainu noliedza.

No J. Vētras teiktā secināms, ka no šī gadījuma augstskolām vajadzētu mācīties un rīkoties, lai šādas situācijas nākotnē novērstu. Viņaprāt, ir jāsāk ar studentu izglītošanu, kas gan nenozīmējot, ka studentiem intelektuālā īpašuma aizsardzības jautājumi būtu jāapgūst vesela semestra garumā, taču vairākas nodarbības tam būtu veltāmas. Nebūtu arī nepieciešamības veidot jaunus mācību materiālus, jo Eiropas Patentu akadēmija jau piedāvā gatavus materiālus par šo jautājumu.

«Tas izklausās labi,» ierosmi vērtē LU Ētikas komisijas vadītāja Indra Dedze. Viņaprāt, īpaši jaunajiem studentiem bakalaura programmās ir svarīgi izskaidrot šos jautājumus, jo no skolas sola

daudzi atnākot ar pārliecību, ka internetā pieejamā informācija pieder visiem un to var brīvi izmantot bez atsaucēm. Taču labākais veids būtu intelektuālā īpašuma aizsardzībai veltītas nodarbības iekļaut studiju kursā «Ievads studijās», kas ir visu līmeņu studiju programmās.

Savukārt Rīgas Tehniskajā universitātē (RTU) jau šobrīd vairākos studijuursos ir veltīta diezgan redzama vieta intelektuālā īpašuma aizsardzībai, norādīja RTU prorektors mācību darbā Uldis Sukovskis. Īpaši svarīgi tas ir inženierzinātņu specialitātēm, kur tiek patentēti izgudrojumi. Lai cīnītos ar plāģiātismu, RTU uzsākts automatizētas kontroles sistēmas pilotprojekts. Studenti jau sākuši savu darbus augšuplādēt datu bāzē un tos pārbaudīs ar īpašas programmas palīdzību. «Tas nav LU gadījuma dēļ, šāds projekts jau sen ir mūsu plānos. Precīzajās zinātnēs, kur daršana ar skaitļiem un aprēķiniem, plāģiātisms gan ir mazāk iespējams,» norādīja U. Sukovskis. ♦